View the original article

گزیده‌هایی از رادیو آزادی

چگونه جذب نیرو برای جنگ روسیه به تجارتی پرسود تبدیل شده است؟

رادیو فردا

۱۵/آبان/۱۴۰۵

بیلبورد تبلیغ یک شرکت استخدام نیرو در منطقه لنینگراد روسیه

جذب نیرو برای ارتش روسیه در جنگ اوکراین به تجارتی پرسود تبدیل شده است؛ تجارتی که در آن شرکت‌های خصوصی و واسطه‌ها در ازای معرفی هر سرباز قراردادی، پاداش‌های هنگفت دریافت می‌کنند و به گفتهٔ فعالان حقوق بشر، گاه افراد آسیب‌پذیر، از جمله افراد دارای معلولیت ذهنی و کسانی که با مشکلات شدید مالی دست‌وپنجه نرم می‌کنند، هدف قرار می‌گیرند.

گزارش تحقیقی بخش «واقعیت‌های شمال» رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی نشان می‌دهد شبکه‌ای از شرکت‌ها و واسطه‌های جذب نیرو در روسیه شکل گرفته که برای تأمین نیروی مورد نیاز ارتش این کشور از روش‌های مختلف، از جمله وعده‌های فریبنده دربارهٔ نوع خدمت نظامی، استفاده می‌کند.

به گزارش رسانهٔ مستقل روسی «اینسایدر»، برخی واسطه‌ها به ازای جذب هر سرباز تا یک میلیون و ۲۵۰ هزار روبل، معادل حدود ۱۵ هزار و ۳۰۰ دلار، دریافت می‌کنند. این مبلغ بیش از ۱۱ برابر میانگین دستمزد ماهانه در روسیه است.

این نظام جذب نیرو در شرایطی گسترش یافته که جنگ روسیه علیه اوکراین تلفات سنگینی بر ارتش این کشور تحمیل کرده است. بر اساس برآوردهای نهادهای اطلاعاتی غربی، مجموع کشته‌ها و زخمی‌های این جنگ دست‌کم به یک میلیون و ۵۰۰ هزار نفر رسیده است.

از معاینهٔ پزشکی تا ناپدید شدن

آندری ایلینبایف، ساکن روستایی در جمهوری باشقیرستان روسیه، آخرین بار روز سوم اکتبر با بستگانش تماس گرفت و گفت معاینات پزشکی را پشت سر گذاشته و در حال آماده شدن برای اعزام به جنگ اوکراین است. پس از آن، دیگر به پیام‌های خانواده‌اش پاسخ نداد.

همسایگان بعدها به بستگان او گفتند که برای ثبت‌نام در ارتش به شهر اوفا، مرکز جمهوری باشقیرستان در جنوب غربی روسیه، رفته است.

به گفتهٔ خانوادهٔ ایلینبایف، او از کودکی به دلیل ابتلا به یک بیماری روانی شدید، دارای معلولیت بوده است. پس از مرگ پدرش نیز با مادر خود زندگی می‌کرد که به زوال عقل مبتلاست.

بستگان او می‌گویند هرگز تصور نمی‌کردند آندری بتواند پیامدهای امضای قرارداد خدمت نظامی را به‌درستی درک کند.

یکی از بستگان او به نام مارینا به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت: «وقتی اولین بار به من گفت که دارد معاینات پزشکی را انجام می‌دهد، فکر کردم شوخی می‌کند. چه کسی حاضر می‌شود او را به خدمت بگیرد؟ او خیلی ساده‌دل و زودباور است.»

هنوز مشخص نیست ایلینبایف کجاست و در چه شرایطی برای خدمت در ارتش روسیه جذب شده است.

پروندهٔ او یکی از نمونه‌هایی است که نگرانی مدافعان حقوق بشر دربارهٔ شیوه‌های جذب نیرو برای جنگ اوکراین را افزایش داده است.

شبکه‌ای از شرکت‌ها و واسطه‌های جذب نیرو

در نظام جدید جذب سرباز قراردادی در روسیه، دولت‌های منطقه‌ای بودجه‌هایی را در اختیار سازمان‌هایی قرار می‌دهند که با پیمانکاران فرعی و واسطه‌های فردی همکاری می‌کنند.

این واسطه‌ها معمولاً زمانی حق‌الزحمهٔ خود را دریافت می‌کنند که فرد معرفی‌شده قرارداد خدمت نظامی را امضا کرده باشد.

بر اساس محاسبات رسانهٔ تحقیقی مستقل روسی «ایمپورتنت استوریز»، از اواخر سال ۲۰۲۴ که این نظام آغاز به کار کرد، دست‌کم هشت میلیارد روبل، معادل حدود ۹۸ میلیون دلار، از بودجه‌های دولتی صرف پرداخت پاداش جذب نیرو شده است.

این رسانه تأکید می‌کند که رقم واقعی احتمالاً بالاتر است.

در شهر نیژنی تاگیل، در استان سوردلوفسک واقع در منطقهٔ اورال، مقام‌های محلی برای سال ۲۰۲۶ حدود ۱۰۰ میلیون روبل، معادل یک میلیون و ۲۲۰ هزار دلار، برای پرداخت پاداش جذب نیرو کنار گذاشته‌اند.

بر اساس یکی از برنامه‌های منطقه‌ای، به ازای جذب هر سرباز ۴۰۰ هزار روبل، معادل حدود چهار هزار و ۹۰۰ دلار، پرداخت می‌شود.

در شهر پنزا در غرب روسیه نیز آمارهای رسمی نشان می‌دهد هزینهٔ پرداخت پاداش جذب نیرو از حدود سه میلیون روبل در سال ۲۰۲۴ به نزدیک ۳۱ میلیون روبل در سال ۲۰۲۵ افزایش یافته است.

با این حال، برخی مقررات مربوط به این پرداخت‌ها محرمانه است و همین موضوع مشخص کردن دریافت‌کنندگان واقعی پول را دشوار می‌کند.

در ماه سپتامبر، یکی از دادستان‌های نیژنی تاگیل خواستار توقف پرداخت پاداش‌ها شد و هشدار داد که این مشوق‌های مالی به فعالیت گروه‌های تبهکار و جذب افرادی دامن می‌زند که به دلیل مشکلات پزشکی، واجد شرایط خدمت نظامی نیستند.

مقام‌های شهر این پیشنهاد را رد کردند و گفتند پرداخت پاداش برای تحقق اهداف جذب نیرو ضروری است.

با این حال، در اواخر اکتبر، دریافت این پاداش‌ها برای کارکنان مراکز ثبت‌نام نظامی و مقام‌های دولتی و شهری ممنوع شد، اما اصل برنامه همچنان ادامه یافت.

افراد آسیب‌پذیر در معرض سوءاستفاده

مدافعان حقوق بشر می‌گویند واسطه‌های جذب نیرو به‌ویژه سراغ افرادی می‌روند که در برابر فشار یا وعده‌های مالی آسیب‌پذیرتر هستند؛ از جمله افراد دارای اختلالات روان‌پزشکی، افراد گرفتار اعتیاد، بدهکاران سنگین و کسانی که بستگان چندانی برای حمایت از آن‌ها ندارند.

به گفتهٔ فعالان حقوق بشر و جذب‌کنندگان سابق که با رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت‌وگو کرده‌اند، اطلاعات این افراد ممکن است از طریق کارکنان مراکز درمانی، بانک‌ها، مؤسسات وصول مطالبات، مأموران اجرای احکام و سازمان‌های خدمات مسکن و شهری در اختیار واسطه‌ها قرار گیرد.

این ادعاها به‌طور مستقل تأیید نشده‌اند.

یک سرباز روسی در مرکز استخدام در سن پترزبورگ در انتظار برای معاینه پزشکی

یکی از مدافعان حقوق بشر که با نام مستعار «سمیون» معرفی شده، می‌گوید ده‌ها شکایت دربارهٔ انتقال افراد دارای معلولیت ذهنی به یک مرکز جذب نیرو در شهر اوفا دریافت کرده است.

او از جمله به پروندهٔ مرد جوانی اشاره می‌کند که دارای معلولیت ذهنی متوسط بوده و دادگاه نیز پیش‌تر او را فاقد اهلیت قانونی تشخیص داده بود، اما با این حال به مرکز جذب نیرو منتقل شد.

بر اساس مادهٔ ۲۰ فهرست بیماری‌های نیروهای مسلح روسیه، افراد دارای معلولیت ذهنی متوسط باید در ردهٔ پزشکی «D» قرار گیرند که به معنای نداشتن صلاحیت کامل برای خدمت نظامی است.

با این حال، سمیون می‌گوید یک روان‌پزشک این مرد جوان را برای خدمت نظامی مناسب تشخیص داده و شخص دیگری نیز قرارداد را به جای او امضا کرده است.

اعتبار این قرارداد اکنون در دادگاه به چالش کشیده شده، اما ادعای جعل امضا هنوز به اثبات نرسیده است.

در مرکز جذب نیرو در اوفا، مسئولان ثبت‌نام، پزشکان و نمایندگان بانک‌ها در یک محل حضور دارند. به این ترتیب، داوطلبان می‌توانند ظرف یک روز معاینات پزشکی را انجام دهند، مدارک لازم را تکمیل کنند و کارت بانکی دریافت کنند.

اسناد داخلی شرکت جذب نیروی «آژانس راهبردهای ارتباطی» که در ماه اکتبر توسط رسانهٔ اینسایدر منتشر شد نیز نشان می‌دهد گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماعی در فهرست افراد مورد نظر این شرکت برای جذب نیرو قرار داشته‌اند.

این فهرست شامل افراد در آستانهٔ ورشکستگی، مشتریان مؤسسات وام‌دهی خرد، زندانیان سابق، ساکنان مناطق محروم و افراد گرفتار اعتیاد به الکل، مواد مخدر یا قمار است.

آموزش روش‌های فریب داوطلبان

شرکت‌های جذب نیرو برای جلب داوطلبان، آگهی‌هایی برای مشاغلی مانند رانندگی، حمل‌ونقل، آشپزی یا هدایت پهپاد منتشر می‌کنند. در برخی از این آگهی‌ها، وعدهٔ اقامت و غذای رایگان و کمک برای تکمیل مدارک نیز داده می‌شود.

نیکلای، یکی از جذب‌کنندگان سابق نیرو، می‌گوید حدود ۱۸ ماه برای مرکز جذب نیروی «وُیوودا» کار کرده است.

او به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت کارکنان تازه‌وارد در دوره‌های آموزشی کوتاهی شرکت می‌کردند که هدف آن یادگیری روش‌های متقاعد کردن داوطلبان بود.

به گفتهٔ نیکلای، این آموزش‌ها حتی شامل دستورالعمل‌هایی دربارهٔ «چگونه قانع‌کننده به مردم دروغ بگوییم» می‌شد.

او توضیح داد که در برخی آگهی‌ها به داوطلبان وعده داده می‌شد برای هدایت پهپاد آموزش خواهند دید و به واحدهای تهاجمی اعزام نخواهند شد. اما به گفتهٔ او: «به احتمال زیاد آن‌ها را به واحدهای تهاجمی می‌فرستند.»

نیکلای می‌گوید جذب‌کنندگان به‌ویژه سراغ افرادی می‌رفتند که به دلیل مشکلات مالی، رد کردن چنین پیشنهادهایی برایشان دشوار بود.

واسطه‌هایی که خود قربانی می‌شوند

با وجود درآمدهای هنگفتی که برای جذب‌کنندگان نیرو وعده داده می‌شود، برخی از این واسطه‌ها نیز در نهایت پول خود را دریافت نمی‌کنند.

نیکلای می‌گوید شرکت‌ها از سال ۲۰۲۵ پرداخت حق‌الزحمهٔ واسطه‌ها را به تأخیر انداختند و همین موضوع باعث شد شماری از جذب‌کنندگان علیه آن‌ها شکایت کنند.

در نوامبر ۲۰۲۵، رسانهٔ مستقل روسی «ورستکا» گزارش داد که دست‌کم پنج جذب‌کننده علیه شرکت جذب نیروی نظامی «اکسپرت» به دادگاه شکایت کرده‌اند.

آن‌ها خواستار دریافت حق‌الزحمه‌های پرداخت‌نشده‌ای به ارزش یک میلیون و ۲۰۰ هزار تا پنج میلیون و ۴۰۰ هزار روبل، معادل حدود ۱۴ هزار و ۷۰۰ تا ۶۶ هزار و ۱۰۰ دلار، بودند.

شرکت اکسپرت تأخیر در پرداخت‌ها را به طرف‌های قرارداد منطقه‌ای خود نسبت داد و گفت آن‌ها مبالغ بدهی را به شرکت پرداخت نکرده‌اند. جذب‌کنندگان نیرو گاهی حتی برای اثبات این‌که فرد معرفی‌شده واقعاً قرارداد خدمت نظامی امضا کرده است، با مشکل روبه‌رو می‌شوند.

به گفتهٔ نیکلای، پس از آن‌که داوطلب برای معاینات پزشکی تحویل مسئولان نظامی داده می‌شود، واسطه ممکن است دیگر به مدارک لازم برای مطالبهٔ حق‌الزحمهٔ خود دسترسی نداشته باشد.

او این سازوکار را چنین خلاصه می‌کند: «تو سر مردم کلاه می‌گذاری و بعد آن‌ها سر خودت کلاه می‌گذارند.»

نسخهٔ اصلی این گزارش را فرنگیس نجیب‌الله بر اساس گزارش‌های بخش «واقعیت‌های شمال» رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی تنظیم کرده است.

بیشتر در این باره:

آیا روسیه در حال جذب مزدور از ایران برای جنگ اوکراین است؟

این مطلب بخشی از:

بایگانی | فراتر از خبر | تهاجم روسیه به اوکراین | گزیده‌هایی از رادیو آزادی

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وب‌سایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.